

 dereta

Награда
МИРОСЛАВ ДЕРЕТА

Уредник
Зоран Богнар

Жири у саставу:
Зоран Богнар, Јасмина Ахметагић
и Петар В. Арбутина
на шеснаестом *Деретином* конкурс
за необјављени роман
доделио је овој књизи Награду
„Мирослав Дерета“
за 2021. годину

Уз подршку
Градске општине Чукарица

Copyright © овог издања *Дерета*

Мирослав Радошевић

ГЛАСОВИ ИЗ
ПОДЗЕМЉА

Београд
2021
ДЕРЕТА

Историја се понавља, али сваки пут све више кошта.
Винстон Черчил

Историја је симбиом, дијагноза смо ми.
Мао Цедунг

ПРЕЛУДИЈУМ ЗА ПОДЗЕМЉЕ

30. децембар 1989.

Студент археологије Београдског универзитета Бранислав С. трчао је безглаво кроз подземни тунел. У потпуном мраку, без трачка светлости, студент се спустио, падао, ударао о зидове. Глава му беше разбијена, али није марио, трчао је, обузет ужасом, колико га ноге носе. Није се освртао. Добовало му је у потиљку и дивље пулсирало у слепоочницама. Морао је да побегне што пре и што даље.

Ипак, необичан звук налик на комешање, на кретање мноштва створења, неумољиво се приближавао. У том звуку је све јасније разаберао нешто што подсећа на потмуло мумлање, на кркљање. Страх, као чопор гладних вукова, потеря студента да још брже трчи. Језа која га је раздирала доведе му ум до руба лудила, на ивицу без повратка. Крајњим напором свести он разазна у помрчини мрљу ноћног неба, мало светлију

од тмине из које је покушавао да умакне. „Излаз!“, као пуцањ одјекну му мисао у глави.

Излаз из тунела се повећавао док је он очајнички настављао да трчи. Међутим, звук комешања, мумлања и кркљања био је ту, одмах иза њега. У студентовом оку згасну искра наде. Крик одјекну над пустим Доњим Калемегданом, изгуби се над црном површином реке. С оближње крошње, у ноћ прхнуше вране, али накратко. Одмах се вратише свом ноћном обиталишту. Замрло је њихово грактање, утихнуше њихова крила. Мук и тмина над пољаном, глува тишина и непрозирно, црно небо.

31. децембар 1989.

Сиво београдско јутро, тешко као живот ситних локалних пробисвета, притискало је град. Оловни облаци, окачени ниско над солитерима, више су подсећали на поклопац металног мртвачког сандука него на небо. Синиша К., полицијски инспектор, мрзео је децембар. Мрзео је влажну хладноћу која гмиже улицама као каква љигава хоботница, која се завлачи у сваки пролаз, хаустор и пукотину. Мрзео је када га њени пипци стегну испод капута, када кроз отворен прозор клизну у канцеларију или у његов стари „пежо 506“.

Више од хладног, влажног децембарског дана, инспектор Синиша К. мрзео је хладни, влажни децембарски дан у којем га на самом крају ноћног дежурства

позову на увиђај. Инспекторову мрзовољу додатно је појачала чињеница да је ово био последњи децембарски дан 1989. године. Намеравао је да оде кући и поштено се наспава, а потом да уз флашу неког скупог обојеног жестоког пића гледа новогодишњи телевизијски програм док му се мисли као боје потпуно не растворе у алкохолу, док не отупи и поново не падне у сан више налик амнезији. Да, његов живот заслужује амнезију. Па ипак, ни напијање до потпуног губитка свести није могло у њему да угаси бол који је осећао откако га је Гага оставила и одвела њихову трогодишњу кћерку. Ни данас, после готово девет година, није разумео како је ишчилела и последња искра њихове љубави. Једноставно, Гага му је једног дана саопштила да га оставља и да с доктором Ћосићем одлази у Данску.

Инспектор дубоко увуче дим и до пола попушену цигарету забоду у талог попијене кафе. Цигарета на тренутак зацврча. Пришао је прозору и загледао се у сивило. Испод њега, град се будио из хибернације као какав циновски организам аморфног облика. Инспектор опсова тихо и промрља више за себе:

– Зашто се овакве свињарије увек дешавају када сам ја дежурни?

– Зато што... – заусти Стева помоћник, али га инспектор прострели погледом. Стева је био добар помоћник, добро је кувао кафу, био је послушан и глуп. Ипак, имао је гадну навику: често је нашироко објашњавао и описивао сасвим очигледне ствари. Могао је дотући човека својим досађивањем. Но, Сениша

К. се мало орасположи када схвати да Стева остаје у канцеларији. И то је нешто.

Инспектор је изашао из полицијске станице на улицу. Хладноћа му се одмах као змија обмота око тела. Он се стресе, дубље се увуче у капут и по навизи запали цигарету. Њега не може да заобиђе ни једна једина свињарија која се догоди у овом граду. Најгора убиства, самоубиства, злочини... увек се дешавају када је он дежурни. Као да сви манијаци овог града, сви лудаци, плаћене убице и криминалци, преварени мужеви и осветољубиве жене, чекају његово дежурство да би спровели у дело своје крволочне фантазије.

Убрзо се Сениша К. нашао за воланом свог „пежоа 506“ боје труле вишње и неколико пута окренуо кључ не би ли покренуо крнтију. Аутомобил се огласи као да има астму, потом само прогунђа, али на крају мотор поче да ради. „Стара, али поуздана машина“, помисли Сениша К. и одвезе се београдским улицама.

На месту злочина обистиниле су се инспекторове најцрње слутње. Био је ово већ трећи напад и четврто убиство. У другом нападу убијени су заједно момак и девојка. Сада је жртва био младић, студент археологије, према документима пронађеним код њега. Убијен је на исти начин као и претходне жртве – тело му је раскомадано. Пронашли су га радници градске чистоће на самом улазу у један од београдских лагума испод Калемегдана.

Инспектор запали цигарету. Чекао је да форензичари обаве посао. Призор није био нимало пријатан. Кажу да је несрећном раднику градске чистоће који

је пронашао остатке, толико позлило, да је завршио у ургентном.

– Шта да ти кажем – рече форензичар, који је прилазио инспектору скидајући гумене рукавице. – Исто као и претходна два. Послаћу ти званични извештај, али оно што овде видим јесте да је жртва убијена на исти начин. Нема никаквих трагова, једноставно је раскомадан. Нема трагова канци, нити животињских зуба, нема животињске длаке, нити трагова икаквог оружја. Не недостају делови тела, нити неки од унутрашњих органа. Нема ни једног јединог отиска. Убијен је синоћ између осам и једанаест. Ево ти документа која смо пронашли код овог несрећника.

Инспектор прихвати најлон кесицу у којој је била студентска књижица, доказ да је младић живео у неком од студентских домова у Београду.

– Шта мислиш, да свратиш вечерас до Соње и мене? Имамо руску салату и печење, да се мало опустиш – рече форензичар инспектору, пакујући свој прибор.

– Хвала ти на позиву, друже. Изгледа да ћу имати дуг дан и још дужу новогодишњу ноћ. У сваком случају, изљуби Соњу и децу. Пожели им срећну Нову годину у моје име – одговори инспектор.

Екипа форензичара и возило хитне помоћи напустише место злочина, одвозећи бживотно тело несрећног младића. Инспектор је још неко време стајао недалеко од улаза у подземни тунел. Био је замишљен. Изгледа да докази полако али сигурно руше његову претпоставку да је нападач одбегла звер из оближњег

Београдског зоолошког врта. Већ је проверио ту могућност. Радници зоо-врта су му потврдили да им у скорије време није побегла ниједна велика звер, тигар, лав, пантер или медвед. Није тешко замислити тигра, одбеглог из заточеништва, како се крије у мрачном подземљу Београда. Није тешко замислити ни да звер из освете вреба своје мучитеље, припаднике људске врсте. Некако, инспектору би такав расплет највише годно. Сматрао је да неки људи заслужују живот иза решетака, али да ниједна животиња то не заслужује. Извукао је студентску књижицу из кесице. Страдали младић живео је у Студентском граду на Новом Београду. Инспектор се запути тамо.

Убрзо је стајао испред чувеног Студењака. У пратњи управника дома и портира, инспектор уђе у младићеву собу на другом спрату. Типична студентска соба, књиге и уџбеници по полицама, ненамештени кревети са згужваном постељином, прљаве шолице за кафу, конзерва пуна пикаваца... Инспектор претражи младићев радни сто. Ништа посебно. Ипак, после детаљнијег прелиставања бележака у једној фасцикли, учини му се да му се осмехнула срећа... Белешке су биле написане на различитим папирима, папирићима и налепницама, а било је и неколико цртежа.

– Узећу ову фасциклу – рече управнику. Управник је потписао записник о инспекторовом прегледу личних предмета настрадалог студента и о преузимању фасцикле с белешкама.

Ускоро је Сениша К., београдски полицијски инспектор, возио аутопутем према својој канцеларији.

Бледо и суморно преподне зјапило је пред њим као пучина бесмисла која измаглицом гута аутомобиле и људе у њима. Болела га је глава и био је гладан. Зато сврати у оближњу пекару и купи вруће ђевреке и велику кафу „за понети“.

У канцеларији није било никога. То га мало ораположи. Распремио је сто, истресао препуне пиксле, однео је до мале чајне кухиње све прљаве шоље и побацао их у судоперу, покупио је разбацане папире масне од бурека и умрљане јогуртом. Канцеларија му се одједном учинила као пријатније место, некако више домаћинско. Упалио је радио, с којег одјекнуше звуци јутарњег програма. Музика му је пријала, и он се баци на доручак. Јео је топло пециво и заливао га одличном кафом.

Самоћа је лековита онима који знају да је дозирају, а Синиша К. је управо уживао у њој. Полицијска станица била је готово пуста. Нигде никога. Све је обузела новогодишња еуфорија. Није разумео празничну хистерiju. „Шта сада ради Степа?“, помисли. „Вероватно се већ смуца по продавницама, потом ће се бацити на сређивање за излазак, онда ће вечерас отићи у неку кафанчину која организује дочек, целу ноћ ће скакати и знојити се са својом дебелом женом уз звуке најгорих новокомпонованих народњака, пиће јефтино вино и ждерати масно печење. На крају, имаће осећај као да га је прегазио стампедо распомамљених бизона.“

Инспектор се згрози пред замишљеним призорима. Није завидео Стеви. Полако је довршио доручак, испио кафу и запалио цигарету. Подигао је ноге на сто

и затворених очију слушао музику. Можда би тако и задремао да неко није покуцао на врата канцеларије.

– Изволите, друже инспекторе – рече секретарица Ружица, старија жена пискутавог гласа, спуштајући фасциклу на инспекторов сто. – Извештај форензичара.

– Хвала, Ружице, позваћу те ако ми шта затреба – рече Сениша узимајући фасциклу.

„Добри мој Ђорђе“, помисли инспектор. Форензичар Ђорђе и он се већ дуго познају. Ђорђе је прави пријатељ, другарчина, срдчан и добар човек. Да није било Ђорђа и Соње, ко зна како би преживео раста-нак са својом Драганом. Ево и сада, Ђорђе је завршио извештај само због њега, због Сенише, да му олакша и убрза посао. Тешко је наћи тако добре пријатеље. Тешко је очекивати да ти данас неко чува леђа.

Инспектор Сениша К. отвори извештај форензичара. Идентичан претходним. Тело жртве раскомадано деловањем силе без икаквих трагова. Нема опиљака метала или дрвета, животињских или неких других трагова. Једноставно, тело раскомадано као када печено пиле раскомадаш рукама. Ипак, на билету би остао бар један отисак, доказ о ономе ко га је раскомадао. Овде, ни отиска. Жртве нису имале ништа заједничко. Прва жртва био је наркоман, друге две младић и девојка који су страдали заједно док су међу зидинама тражили кутак за осаму, и сада студент археологије. Једино заједничко било им је то што су убијени на почетку једног од подземних тунела који се као лавиринт пружају испод Калемегдана и Београда.

Садржај

ПРЕЛУДИЈУМ ЗА ПОДЗЕМЉЕ	7
ПРИПОВЕСТ КАПЕТАНА ПРЕДРАГА ЈОВОВИЋА, ОФИЦИРА ОЗНЕ	28
Задатак	28
Професор	34
Сарадник окупатора	43
Краљевић	47
Двадесет и пет	58
Болница	72
Шахт	84
ИЗ ПОДЗЕМЉА	93
ЕПИЛОГ	175

За издавача
Дијана Дерета

Лектура и коректура
Невена Живић

Ликовно-графичка опрема
Марина Славковић

Прво ДЕРЕТИНО издање

ISBN 978-86-6457-407-5

Мирослав Радошевић
**ГЛАСОВИ ИЗ
ПОДЗЕМЉА**

Тираж
1000 примерака

Београд, 2021.

Издавач / Штампач / Пласман: **ДЕРЕТА доо**, Владимира Роловића 94а,
11030 Београд, тел./факс: 011.23.99.077; 23.99.078, www.dereta.rs

КЊИЖАРА ДЕРЕТА, Кнез Михаилова 46, Београд, тел.: 011.26.27.934, 30.33.503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-31

РАДОШЕВИЋ, Мирослав, 1972–

Гласови из подземља / Мирослав Радошевић. – 1. Деретино
изд. – Београд : Дерета, 2021 (Београд : Дерета). – 191 стр. ;
21 см

Тираж 1.000. – Награда „Мирослав Дерета” за 2021. --> според.
насл. стр.

ISBN 978-86-6457-407-5

COBISS.SR-ID 50629129